sreda, 10. marec 2021

P9_TA(2021)0075

Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu glede na Konvencijo OZN o pravicah invalidov

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2021 o izvajanju Direktive Sveta 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu glede na Konvencijo OZN o pravicah invalidov (2020/2086(INI))

(2021/C 474/04)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU), Pogodbe o delovanju Evropske unije in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

— ob upoštevanju Konvencije OZN o pravicah invalidov (UNCRPD), ki je začela v EU veljati 21. januarja 2011 v skladu s Sklepom Sveta št. 2010/48/ES z dne 26. novembra 2009 o sklenitvi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s strani Evropske skupnosti ([1]),

— ob upoštevanju splošnih pripomb Odbora OZN za pravice invalidov o izvajanju Konvencije OZN o pravicah invalidov, zlasti splošne pripombe št. 2 (2014) z dne 22. maja 2014 o dostopnosti, splošne pripombe št. 3 (2016) z dne 26. avgusta 2016 o invalidnih ženskah in dekletih, splošne pripombe št. 5 (2017) z dne 27. oktobra 2017 o neodvisnem življenju in vključenosti v skupnost ter splošne pripombe št. 6 (2018) z dne 26. aprila 2018 o enakosti in nediskriminaciji,

— ob upoštevanju sklepnih ugotovitev Odbora OZN za pravice invalidov z dne 2. oktobra 2015 o začetnem poročilu Evropske unije,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic,

— ob upoštevanju agende za trajnostni razvoj do leta 2030 (agenda OZN 2030) in njenih ciljev trajnostnega razvoja,

— ob upoštevanju Konvencije OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk,

— ob upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin,

— ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija),

— ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic,

— ob upoštevanju cilja strategije Evropa 2020 v zvezi z bojem proti revščini in socialni izključenosti,

— ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu ([2]) (direktiva o enakosti pri zaposlovanju),

— ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost ([3]),

— ob upoštevanju predloga Komisije za direktivo Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost (COM(2008)0426) ter stališča Parlamenta z dne 2. aprila 2009 ([4]),

([1]) UL L 23, 27.1.2010, str. 35.
([2]) UL L 303, 2.12.2000, str. 16.
([3]) UL L 180, 19.7.2000, str. 22.
([4]) UL C 137 E, 27.5.2010, str. 68.

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja ([5]),

— ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve ([6]),

— ob upoštevanju uredb o določitvi pravil o programih financiranja EU v okviru večletnega finančnega okvira, zlasti Evropskem socialnem skladu (ESS), pobudi za zaposlovanje mladih (YEI), Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR), Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja (EKSRP), programu Erasmus in Skladu za pravični prehod, ki zagotavljajo finančno pomoč EU za izboljšanje položaja invalidov,

— ob upoštevanju Direktive Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu ([7]), zlasti dolžnosti delodajalca, da zagotovi varnost in zdravje delavcev v vseh pogledih v zvezi z delom in da ne sme delavcem pri doseganju tega cilja povzročiti finančnih obveznosti,

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 15. novembra 2010 z naslovom Evropska strategija o invalidnosti za obdobje 2010–2020: obnovljena zaveza za Evropo brez ovir (COM(2010)0636) (strategija o invalidnosti),

— ob upoštevanju delovnega dokumenta služb Komisije z dne 2. februarja 2017 z naslovom Poročilo o napredku izvajanja evropske strategije o invalidnosti za obdobje 2010–2020 (SWD(2017)0029),

— ob upoštevanju priporočila Komisije z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost ([8]),

— ob upoštevanju pilotnega projekta Komisije iz leta 2013 v zvezi z evropsko kartico ugodnosti za invalide,

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. julija 2020 o pravicah oseb z motnjami v duševnem razvoju in njihovih družin v času krize zaradi COVID-19 ([9]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. junija 2020 o evropski strategiji o invalidnosti po letu 2020 ([10]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. novembra 2018 o položaju invalidk ([11]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 30. novembra 2017 o izvajanju evropske strategije o invalidnosti ([12]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. julija 2016 o izvajanju Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s posebnim poudarkom na sklepnih ugotovitvah Odbora Združenih narodov za pravice invalidov ([13]),

---

([5]) UL L 327, 2.12.2016, str. 1.
([6]) UL L 151, 7.6.2019, str. 70.
([7]) UL L 183, 29.6.1989, str. 1.
([8]) UL L 167, 4.7.2018, str. 28.
([9]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0183.
([10]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0156.
([11]) UL C 363, 28.10.2020, str. 164.
([12]) UL C 356, 4.10.2018, str. 110.
([13]) UL C 101, 16.3.2018, str. 138.

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. maja 2015 o seznamu zadev, ki ga je sprejel Odbor za pravice invalidov, in začetnem poročilu Evropske unije ([14]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2011 o mobilnosti in vključevanju invalidov ter evropski strategiji o invalidnosti 2010–2020 ([15]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 6. maja 2009 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela ([16]),

— ob upoštevanju svojih resolucij z dne 17. junija 1988 o znakovnih jezikih za gluhe ([17]), z dne 18. novembra 1998 o znakovnih jezikih ([18]) ter z dne 23. novembra 2016 o znakovnih jezikih in poklicnih tolmačih za znakovni jezik ([19]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. aprila 2020 o usklajenem ukrepanju EU za spoprijemanje s pandemijo COVID-19 in njenimi posledicami ([20]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. januarja 2019 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji v letu 2017 ([21]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2016 o uporabi Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu ([22]),

— ob upoštevanju ustreznih študij tematskega sektorja A, zlasti študije z naslovom *Discrimination and Access to Employment for Female Workers with Disabilities* (Diskriminacija invalidnih delavk in njihov dostop do zaposlitve) iz leta 2017 ter študije z naslovom *Reasonable Accommodation and Sheltered Workshops for People with Disabilities: Cost and Returns of Investments* (Razumna prilagoditev za invalide in zaščitne delavnice: stroški in donosnost naložb) iz leta 2015,

— ob upoštevanju ustreznih študij službe evropskega parlamenta za raziskave, zlasti ocen izvajanja na evropski ravni iz leta 2016 z naslovoma *EU Implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* (Izvajanje Konvencije OZN o pravicah invalidov v EU) in *The obligations of the EU public administration under the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (Obveznosti javne uprave EU v okviru Konvencije OZN o pravicah invalidov),

— ob upoštevanju vse obsežnejše sodne prakse Sodišča Evropske unije v zvezi z razlago Direktive 2000/78/ES,

— ob upoštevanju letnega poročila evropske varuhinje človekovih pravic za leti 2018 in 2019,

— ob upoštevanju strateških preiskav evropske varuhinje človekovih pravic o tem, kako Komisija zagotavlja dostop invalidom do svojih spletišč (OI/6/2017/EA) in kako obravnava invalide na podlagi skupnega sistema zdravstvenega zavarovanja uslužbencev EU (OI/4/2016/EA), ter njene odločitve v skupni preiskavi v zadevah 1337/2017/EA in 1338/2017/EA glede sodelovanja slepih in slabovidnih kandidatov v izbirnih postopkih, ki jih za zaposlovanje javnih uslužbencev v EU organizira Evropski urad za izbor osebja,

— ob upoštevanju preiskave evropske varuhinje človekovih pravic na lastno pobudo v zvezi s spoštovanjem temeljnih pravic pri izvajanju kohezijske politike EU (OI/8/2014/AN),

---

([14]) UL C 353, 27.9.2016, str. 41.
([15]) UL C 131 E, 8.5.2013, str. 9.
([16]) UL C 212 E, 5.8.2010, str. 23.
([17]) UL C 187, 18.7.1988, str. 236.
([18]) UL C 379, 7.12.1998, str. 66.
([19]) UL C 224, 27.6.2018, str. 68.
([20]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0054.
([21]) UL C 411, 27.11.2020, str. 94.
([22]) UL C 204, 13.6.2018, str. 179.

— ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o oblikovanju agende EU o pravicah invalidov za obdobje 2020–2030,

— ob upoštevanju tematskih poročil Agencije Evropske unije za temeljne pravice, vključno z njenimi bilteni o koronavirusni pandemiji,

— ob upoštevanju zbirke praks v zvezi s podatki o enakosti ter smernic za izboljšanje zbiranja in uporabe podatkov o enakosti (smernic o podatkih o enakosti), ki jih je pripravila podskupina za podatke o enakosti v okviru skupine EU na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost,

— ob upoštevanju indeksa enakosti spolov Evropskega inštituta za enakost spolov,

— ob upoštevanju vodilnih načel OZN o podjetništvu in človekovih pravicah,

— ob upoštevanju poročil in priporočil organizacij, ki zastopajo invalide, zlasti Autism-Europe, Bundesarbeitsgemeinschaft Inklusionsfirmen, Evropske zveze slepih, Evropskega invalidskega foruma, Evropske mreže za neodvisno življenje, Evropske zveze gluhih, Inclusion Europe, Mednarodne zveze za spino bifido in hidrocefalijo ter Mental Health Europe, ter poročil in priporočil mreže Equinet in akademikov, ki se ukvarjajo s pravicami invalidov,

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika ter točke (e) člena 1(1) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku odobritve samoiniciativnih poročil in priloge 3 k temu sklepu,

— ob upoštevanju mnenj Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, Odbora za pravice žensk in enakost spolov ter Odbora za peticije,

— ob upoštevanju poročila Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve (A9-0014/2021),

A. ker imajo invalidi ([23]) pravico do polne udeležbe na trgu dela in v družbi, a so jim v EU pogosto kratene temeljne pravice; ker so v veliki meri izključeni z odprtega trga dela in jim je onemogočena pravica, da bi delali enako kot drugi, ali pa naletijo na velike težave pri enakem dostopanju do trga dela in enakih pogojev za udeležbo na njem;

B. ker invalidi še vedno doživljajo večplastno in presečno diskriminacijo zaradi svoje invalidnosti, spola, rase ali etnične pripadnosti, starosti, vere ali prepričanja, spolne usmerjenosti, priseljenskega statusa ali socialno-ekonomskega ozadja, pa tudi izobrazbene ravni; ker je diskriminacija prisotna v vseh fazah delovnega cikla, začenši z zaposlovanjem, kar lahko privede do socialne izključenosti invalidov; ker imata diskriminacija in premajhna raznolikost na delovnih mestih znatne človeške, pa tudi ekonomske stroške;

C. ker Listina temeljnih pravic prepoveduje diskriminacijo na kateri koli podlagi, vključno z invalidnostjo, in priznava pravice invalidov ([24]);

D. ker je EU decembra 2010 podpisala Konvencijo OZN o pravicah invalidov, ki je začela veljati v EU januarja 2011; ker je konvencija zavezujoča za EU, njene institucije in države članice in so jo neposredno dolžne v celoti izvajati, vključno s členom 27 o delu in zaposlovanju; ker je bilo od sprejetja konvencije leta 2006 doseženega kar nekaj napredka pri doseganju njenih ciljev, a ne dovolj;

([23]) Pojem „invalid“ tu uporabljamo, kot je opredeljen v členu 1 Konvencije OZN o pravicah invalidov: „Invalidne osebe so ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi.“

([24]) Člena 21 in 26 Listine.

E. ker je EU zato dolžna ravnati v skladu z Konvencije OZN o pravicah invalidov, Sodišče Evropske unije pa je dolžno zakonodajo EU, vključno z direktivo o enakosti pri zaposlovanju, razlagati na način, združljiv s konvencijo;

F. ker Konvencija OZN o pravicah invalidov zavrača medicinski model invalidnosti in namesto tega podpira socialno-kontekstualnega; ker konvencija zahteva vključujočo enakost za invalide; ker je v konvenciji invalidom priznana pravica, da delajo enako kot drugi, si delo prosto izbirajo in so sprejeti ter delajo v odprtem, vključujočem in dostopnem delovnem okolju;

G. ker je razumna prilagoditev po opredelitvi in zahtevah iz Konvencije o pravicah invalidov osredotočena na posebne potrebe posameznika, medtem ko se za celotno skupino oseb, ki bi bile lahko izpostavljene diskriminaciji, uporabljajo pozitivni ukrepi; ker je oboje potrebno za doseganje raznolikosti na delovnem mestu in zagotavljanje, da lahko invalidi enako uveljavljajo svojo pravico do dela; ker ni jasnih smernic EU o razumni prilagoditvi, ki je delodajalci ne razumejo dobro in se pogosto ne izvaja ali se ne izvaja ustrezno; ker lahko razumna prilagoditev potrebam invalidnih delavcev pomembno vpliva na kakovost njihovega delovnega mesta, njihove možnosti poklicnega napredovanja in na trajnostnost njihovega dela;

H. ker je eden od ključnih vidikov zaposlovanja invalidov njihovo sodelovanje v življenju skupnosti in prehod z institucionalne podpore na podporo v skupnosti; ker je treba v državah članicah dokončati proces deinstitucionalizacije, saj imajo invalidi pravico, da živijo v skupnosti in so vključeni vanjo; ker so države članice pri deinstitucionalizaciji dosegle različno raven napredka in ker kljub namenskim politikam ter dodelitvi znatnih sredstev v EU še vedno milijon ljudi živi v zavodih;

I. ker je direktiva o enakosti pri zaposlovanju, ki je začela veljati leta 2000, zaenkrat ključni pravni instrument EU za varstvo invalidov pred diskriminacijo; ker so za zagotavljanje enakosti in nediskriminacije skupaj odgovorne EU in države članice;

J. ker je direktiva le delno usklajena s Konvencijo OZN o pravicah invalidov, saj ne prevzema modela invalidnosti, ki temelji na človekovih pravicah, ne obravnava diskriminacije na podlagi domnevne ali prihodnje invalidnosti, ni usmerjena zoper presečno diskriminacijo, od držav članic ne zahteva, da sprejmejo pozitivne ukrepe, je omejena na področje zaposlovanja, poklicev in poklicnega usposabljanja, a ne zajema vseh področij življenja, kot zahteva konvencija, ne obravnava svobode gibanja za namen zaposlitve, ne zahteva vzpostavitve neodvisnih mehanizmov spremljanja, ne predvideva sistematičnega vključevanja invalidov in njihovih predstavniških organizacij v spremljanje in ne nalaga obveznega zbiranja razčlenjenih podatkov;

K. ker direktiva od držav članic zakonsko ne zahteva, da določijo organ za enakost, ki bi se ukvarjal z diskriminacijo zaradi invalidnosti, kar je izjemno problematično, saj imajo ti organi osrednjo vlogo pri izvajanju direktiv o enakem obravnavanju na podlagi, za katero so pristojni, kot so spol in rasa ter etnično poreklo;

L. ker je za oblikovanje politik in odločitev, ki temeljijo na dokazih, bistveno zbiranje primerljivih podatkov o enakosti; ker ni uradnih statističnih podatkov, zlasti o invalidih, ki živijo v zavodih, in o značilnostih, kot sta rasno/etnično poreklo ali spolna usmerjenost, kar je bilo poudarjeno tudi v smernicah za podatke o enakosti; ker bo Uredba (EU) 2019/1700 ([25]) znatno izboljšala stanje v zvezi s podatki iz raziskav o zaposlenosti v gospodinjstvih, podatki, razčlenjenimi po vrstah invalidnosti, in podatki o državi izvora (prva in druga generacija) ter predvidenimi pilotnimi študijami o osebah v zavodih; ker bodo vedno obstajale pomanjkljivosti in bi jih bilo treba odpraviti;

([25]) Uredba (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. oktobra 2019 o ustanovitvi skupnega okvira za evropsko statistiko v zvezi z osebami in gospodinjstvi na podlagi podatkov na individualni ravni, zbranih z vzorci, spremembi uredb (ES) št. 808/2004, (ES) št. 452/2008 in (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in Sveta, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (ES) št. 577/98 (UL L 261 I, 14.10.2019, str. 1).

M. ker je zaposlenih le 50,6 % invalidov (48,3 % žensk in 53,3 % moških), medtem ko je med neinvalidi zaposlenih 74,8 % ([26]); ker so invalidi, ki živijo v zavodih ali ki štejejo kot nezmožni za delo, iz te statistike izključeni ([27]); ker te številke ne razkrivajo vrste, kakovosti in pogojev zaposlitve, tj. ali je zaposlitev zagotovljena na odprtem trgu dela in ali je zagotovljen status zaposlenega z vključenimi delavskimi pravicami in zajamčeno minimalno plačo; ker so invalidi raznolika skupina in pogosto izpostavljeni presečni diskriminaciji, katere kumulativni učinki povsem konkretno vplivajo na zaposlitev;

N. ker so v nekaterih državah članicah invalidi večinoma zaposleni v zaščitnih delavnicah; ker bi morale biti te namenjene vključevanju, rehabilitaciji in prehodu na odprti trg dela v najkrajšem možnem času; ker so zaščitne delavnice pogosto ločeno okolje, v katerem delavci nimajo statusa zaposlenega, delavskih pravic ali zajamčene minimalne plače; ker to nedvomno pomeni kršitev Konvencije OZN o pravicah invalidov; je seznanjen, da se zaščitne delavnice v nekaterih državah članicah uporabljajo kot prehod na odprti trg dela; ker bi lahko raziskave na evropski ravni o značilnostih in raznolikosti zaščitnih delavnic oziroma zaščitenih delovnih mest pomagale pri opredeljevanju najboljše prakse, pri izboljšanju razprav in zagotavljanju skladnost z zakonodajo EU in Konvencijo OZN o pravicah invalidov; ker lahko vključujoči modeli podprte zaposlitve, če temeljijo na pravicah in so priznani kot zaposlitev, spoštujejo pravice invalidov ter prispevajo k vključevanju in prehodu na odprti trg dela;

O. ker je stopnja brezposelnosti pri invalidih (17,1 %) skoraj enkrat višja kot med prebivalstvom na splošno (10,2 %) ([28]), poleg tega pa invalidi ne glede na kvalifikacije ostanejo brezposelni dalj časa kot neinvalidi;

P. ker je stopnja brezposelnosti najvišja pri invalidnih mladih (starostna skupina 16–24 let) in znaša 24,9 %, medtem ko je med prebivalstvom na splošno 16,6-odstotna; ker je ta razlika neločljivo povezana z izobraževalnimi možnostmi;

Q. ker invalidke, ki predstavljajo 16 % vseh žensk in 60 % vseh invalidov v EU, še naprej doživljajo večplastno in presečno diskriminacijo na vseh področjih življenja; ker je med invalidkami delež ekonomsko neaktivnih več kot dve tretjini višji kot na splošno med ženskami v starosti 16–64 let; ker je med invalidi s polnim delovnim časom zaposlenih le 20,7 % žensk v primerjavi z 28,6 % moških;

R. ker je odgovornost za gospodinjstvo v veliki meri na ženskah, ki tudi večinoma skrbijo za invalidne člane družine; ker matere samohranilke, ki skrbijo za invalidne otroke, zelo ogrožata revščina in socialna izključenost; ker diskriminacija na podlagi starosti, stereotipi in druge prepreke prizadenejo vse starostne skupine; ker so starejše invalidke pogosto edine skrbnice svojih invalidnih družinskih članov; ker to neposredno vpliva na njihovo ranljivost za revščino in socialno izključenost ter na njihov dostop do zaposlitve, poslabša pa lahko tudi pogoje njihove zaposlitve;

S. ker je v širši Evropi več kot 30 milijonov slepih in slabovidnih; ker je med njimi povprečna 75-odstotna stopnja brezposelnosti, pri ženskah celo višja, kar povzroča socialno izključenost in revščino ([29]); ker je v EU približno milijon gluhih uporabnikov znakovnega jezika in 51 milijonov naglušnih, od katerih mnogi prav tako uporabljajo znakovni jezik, o brezposelnosti v tej skupini pa se premalo poroča in ni ustrezno raziskana; ker je v EU približno sedem

([26]) Statistika EU o dohodku in življenjskih pogojih (EU-SILC) za leto 2017.
([27]) Prav tam.
([28]) Statistika o dohodku in življenjskih pogojih (EU-SILC) za leto 2017.
([29]) Španska zveza slepih (ONCE) in Evropska zveza slepih, *Report on the situation of blind and partially sighted persons regarding employment in Europe after 10 years of the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities: Challenges and Opportunities* (Poročilo o položaju slepih in slabovidnih pri zaposlovanju v Evropi ob desetletnici Konvencije OZN o pravicah invalidov: izzivi in priložnosti), oktober 2019.

milijonov oseb z motnjami v duševnem razvoju, med katerimi je stopnja zaposlenosti precej nižja od povprečja ([30]); ker se ocenjuje, da je v Evropi zaposlenih le okrog 10 % ljudi z motnjo avtističnega spektra, in to večinoma s krajšim delovnim časom, na slabo plačanih, prenizko kvalificiranih ali zaščitenih delovnih mestih ([31]);

T. ker je v EU med invalidi na pragu revščine in socialne izključenosti 29,5 % žensk in 27,5 % moških v primerjavi z 22,4 % celotnega prebivalstva; ker je pri invalidih verjetneje, da bodo zapadli v revščino zaposlenih, kot pri neinvalidih (11 % v primerjavi z 9,1 %), in sicer zaradi dodatnih stroškov, povezanih z invalidnostjo, npr. stroškov zdravstvenega varstva ter logistične podpore in podpore soljudi, zaradi dejstva, da z nastopom dela izgubijo pravico do nadomestila za invalidnost, ter ker na enakovrednem delovnem mestu zaslužijo manj kot njihovi sodelavci in imajo tudi manj možnosti za napredovanje ([32]); ker je tveganje revščine izrazitejše pri osebah z višjo stopnjo invalidnosti;

U. ker je med invalidi nesorazmerno veliko brezdomcev, precejšnje pa je tudi tveganje, da bodo postali brezdomni; ker lahko brezdomci zaradi tveganj, ki izhajajo iz njihovih življenjskih razmer, kasneje postanejo invalidi, na primer zaradi amputacije okončin;

V. ker naj bi se zaradi kumulativnih učinkov presečne diskriminacije invalidni Romi spopadali z več ovirami, večjo brezposelnostjo, hujšo revščino ter slabšim dostopom do izobraževanja in storitev kot neinvalidni Romi ([33]);

W. ker invalidne osebe LGBTI pri zaposlovanju naletijo še na dodatne ovire, kajti 16 % jih poroča, da jih zaradi njihove identitete niso hoteli zaposliti ali jim omogočiti napredovanja, medtem ko ta delež na splošno pri zaposlenih osebah LGBTI znaša 10 %, vsaka četrta invalidna oseba LGBTI je bila izpostavljena žaljivim pripombam, ustrahovanju in zlorabi, njena spolna usmerjenost pa je bila razkrita brez njene privolitve ([34]);

X. ker je v nedavni raziskavi na ravni EU med invalidi 96 % vseh vprašanih menilo, da je dostop do odprtega trga dela neustrezen ali ga je treba izboljšati, le 10 % jih je menilo, da jih obstoječa zakonodaja ustrezno ščiti pred diskriminacijo na odprtem trgu dela, 18 % pa jih ni vedelo, ali v njihovi državi obstaja zakonodaja, ki bi jih varovala pred diskriminacijo ([35]);

Y. ker ti podatki kažejo, da v strategiji EU o invalidnosti za obdobje 2010–2020 nista dovolj poudarjena zaposlovanje invalidov in presečna diskriminacija, s katero se srečujejo;

Z. ker nadlegovanje na delovnem mestu, vključno s spolnim nadlegovanjem in povračilnimi ukrepi po prijavah, zlasti invalidkam otežuje dostop do dela in zaposlitve, ohranitev službe in enakovredno poklicno pot;

AA. ker odrivanje, izključevanje in diskriminacija invalidov pri zaposlovanju ni samostojen problem, temveč je povezan z manj možnostmi za vključujoče izobraževanje od predšolske vzgoje naprej, za vseživljenjsko učenje in poklicno usposabljanje, z ovirami, segregacijo in diskriminacijo na stanovanjskem in zdravstvenem področju, s slabšo dostopnostjo prevoza ter drugih storitev in proizvodov; ker so zato za izboljšanje stanja potrebni kompleksen pristop in celoviti ukrepi;

AB. ker so izredno pomembni ukrepi za spodbujanje dobrega duševnega zdravja ter za preprečevanje duševnih bolezni in psihosocialnih motenj na delovnem mestu;

AC. ker je dostopnost delovnih mest, prevoza in podpornih storitev, zlasti osebne asistence, ter družbe nasploh nujna za to, da lahko invalidi dejansko uveljavijo svojo pravico do samostojnega življenja in dela; ker bi morale države članice

([30]) Inclusion Europe.
([31]) Autism Europe, *Autism and Work – Together we can* (Avtizem in delo – skupaj zmoremo), 2014.
([32]) Komisija Združenega kraljestva za enakost in človekove pravice, raziskovalno poročilo št. 107 o razlikah v plačilo, *The Disability Pay Gap* (Razlike v plačah glede na invalidnost), avgust 2017.
([33]) Evropski center za manjšinska vprašanja, študija št. 8, *Not Even in the Margins: Where are Roma with Disabilities?* (Še pod črto ne: Kje so invalidni Romi?), februar 2016.
([34]) Organizacija Stonewall, *LGBT in Britain – Work Report* (Osebe LGBT v Veliki Britaniji – delovno poročilo), 2018.
([35]) Raziskavo je izvedla Evropska mreža za neodvisno življenje (ENIL).

podpirati tudi grajeno okolje brez ovir; ker bo Direktiva (EU) 2019/882 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve, ko bo prenesena v nacionalne zakonodaje, pomembno prispevala k družbi brez ovir, njen prenos pa je treba sproti in skrbno spremljati;

AD. ker je politika odprave prejemkov za invalide, takoj ko začnejo opravljati plačano delo, visoko tvegana in povzroča velik stres, je velika ovira za dostop do dela in socialno nepravična, ker ne upošteva njihovih višjih življenjskih stroškov zaradi invalidnosti;

AE. ker je svobodno gibanje invalidov v EU ovirano zaradi različnih opredelitev invalidnosti, različnih načinov ocenjevanja in različnega ter pogosto nejasnega razvrščanja invalidnosti v posameznih državah članicah in zato, ker še ni vzajemnega priznavanja statusa invalidnosti;

AF. ker je ozaveščanje ključno, da bi delodajalcem in delavcem omogočili ustrezno odzivanje na podlagi poznavanja svojih dolžnosti in pravic glede nediskriminacije;

AG. ker imajo nove tehnologije, zlasti sistemi umetne inteligence, potencial, da razvijejo učinkovite, dostopne in nediskriminatorne postopke zaposlovanja, vendar pa bi nevključujoč tehnološki razvoj lahko pomenil tudi tveganje novih ovir in oblik diskriminacije; ker člen 9 Konvencije OZN o pravicah invalidov zahteva enak dostop do informacij, pa tudi komunikacijskih tehnologij in sistemov, kot ga imajo drugi;

1. poziva institucije EU in države članice, naj potrdijo, da so zavezane uresničevanju vključujoče enakosti za invalide in da bodo v celoti izvajale Konvencijo OZN o pravicah invalidov, vključno s členom 27 o delu in zaposlovanju; zato jih poziva, naj si še bolj prizadevajo za oblikovanje vključujočega, dostopnega in nediskriminatornega trga dela za invalide in za vse ljudi, ki bo upošteval celoten življenjski krog in bo v skladu s Pogodbama EU, pravicami iz evropskega stebra socialnih pravic in mednarodnimi vrednotami, ki so zapisane v agendi OZN 2030 in ciljih trajnostnega razvoja; poziva Evropsko unijo in države članice, naj ratificirajo tudi izbirni protokol h Konvenciji OZN o pravicah invalidov;

2. meni, da bi bilo treba čim prej revidirati direktivo o enakosti pri zaposlovanju in jo v celoti uskladiti z določbami Konvencije OZN o pravicah invalidov, saj bi s tem uvedli participativni proces in zagotovili neposredno in polno udeležbo invalidskih predstavniških organizacij;

Za vključujoče in dostopno delovno mesto

3. poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo standarde univerzalnega oblikovanja in smernice o dostopnosti okolij, programov, storitev in proizvodov, vključno z delovnimi mesti, opremo in prostori, da jih bodo lahko uporabljali vsi;

4. poziva države članice, naj invalidom zagotovijo primerno prilagoditev na delovnem mestu, ne da bi stroški bremenili delavce; poziva Komisijo, naj pripravi jasne smernice EU o primerni prilagoditvi in v njih navede, v kakšnih oblikah se lahko zagotovi glede na posameznikove potrebe, tako da bo mogoče člen 5 direktive učinkovito prenesti v nacionalno zakonodajo; poziva Komisijo, naj sproži postopke za ugotavljanje kršitev in naj spodbuja države članice, da vzpostavile sistem sankcij za primere, ko se primerna prilagoditev ne zagotovi, saj gre za obliko diskriminacije; meni, da bo Parlament morda pozval Komisijo k uvedbi postopkov za ugotavljanje kršitev; poziva države članice, naj pripravijo podporno gradivo in smernice ter zagotovijo ustrezno usposabljanje delodajalcev, odgovornih oseb, delavcev in invalidov v dostopni obliki, da bi pridobili potrebno znanje, spretnosti in ozaveščenost o praktičnem izvajanju primerne prilagoditve, s čimer bi tudi razpršili pomisleke, da so stroški izjemno visoki;

5. močno obžaluje neenotno in nepopolno izvrševanje Direktive Sveta 2000/78/ES v nekaterih državah članicah, ki ne spremljajo dolgotrajnih kršitev prava EU in jih ne sankcionirajo učinkovito in enotno;

6. izjavlja, da je pravica vseh do enakosti pred zakonom in zaščite pred diskriminacijo univerzalna pravica, ki jo priznavajo Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Konvencija OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, mednarodna pakta o državljanskih in političnih pravicah ter o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah in Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, katerih podpisnice so vse države članice; opozarja, da konvencija št. 111 Mednarodne organizacije dela prepoveduje diskriminacijo na področju zaposlovanja in dela;

7. poziva države članice, naj uporabijo obvezne kvote za raznolikost ali preučijo njihovo uvedbo, da bi spodbudile vključujoča delovna mesta, in naj uvedejo sankcije za njihovo neizpolnjevanje; predlaga, da se prihodki iz teh glob namenijo vključevanju; poudarja, da morajo biti ti ukrepi sorazmerni in morajo upoštevati male organizacije; poziva države članice, naj javna in zasebna podjetja podprejo z merljivimi cilji in rednim ocenjevanjem pri izvajanju letnih načrtov za zagotavljanje raznolikosti, delodajalcem pa pomagajo pri zaposlovanju invalidov, na primer z vzpostavitvijo prostovoljnega seznama ali enotnega okenca invalidnih kandidatov, s katerega se izberejo kandidati za zaposlitev; poziva države članice, naj skupaj s kvotami uvedejo usposabljanje za delodajalce o vsebini in področju uporabe veljavnih pravil; poziva države članice, naj javnim službam za zaposlovanje naložijo, da pripravijo prostovoljni seznam invalidnih iskalcev zaposlitve, da bi delodajalcem pomagale pri izpolnjevanju kvot za zagotavljanje raznolikosti;

8. poziva institucije EU, naj dajejo zgled, tako da določijo kvoto za zagotavljanje raznolikosti in posebno kvoto za zagotavljanje raznolikosti, povezano z zaposlovanjem invalidov, naj pripravijo notranje smernice o primerni prilagoditvi, poskrbijo za poštenost in polno dostopnost med postopkom zaposlovanja in na delovnem mestu ter naj zaposlujejo osebe z vsemi vrstami invalidnosti na vseh ravneh in dejavno iščejo invalide za zapolnitev prostih delovnih mest; poziva države članice, naj enako storijo v svoji javni upravi;

9. poziva države članice, naj sprejmejo trajnostno in vključujočo politiko zaposlovanja, kot so prilagojeni postopki zaposlovanja, zaposlitev „po meri“, prilagojena, prožna in podprta zaposlitev, delitev delovnih mest, posredovanje zaposlitev in podpora posameznikom ter vključujoča podjetja, pri tem pa naj upoštevajo posebne značilnosti oseb z različnimi vrstami invalidnosti in jim tako olajšajo dostop do trga dela; poziva države članice, naj:

— uporabijo davčne spodbude in druge ukrepe finančne podpore za podjetja, vključno z malimi in srednjimi, ki zaposlijo invalide ali jim zagotavljajo poklicno usposabljanje in vajeništvo;

— podpirajo vključujoča podjetja, ki z javnimi naročili zagotavljajo zaposlitev za invalide na odprtem trgu dela;

— spodbujajo prilagojene modele posredovanja dela;

— spodbujajo družbeno odgovornost podjetij v zvezi z zaposlovanjem invalidov in podpirajo organizacije socialne ekonomije, ki svoj dobiček vlagajo v socialne cilje;

— obveščajo delodajalce o teh politikah in spodbudah;

poziva države članice, naj podprejo podjetja, ki ponujajo ciljno usmerjene pozitivne ukrepe za odpravljanje večkratne prikrajšanosti; poziva države članice, naj si izmenjujejo primere dobre prakse, da bi opredelile in uporabljale ciljno usmerjeno kombinacijo ukrepov za podporo enakopravnemu zaposlovanju invalidov;

10. poziva Komisijo in države članice, naj takoj sprejmejo ukrepe, pri katerih bodo z dejavnim sodelovanjem invalidov ocenile glavne prihodnje trende na področju dela z vidika invalidnosti, da bi opredelili in uvedli posebne ukrepe, s katerimi bi trg dela naredili bolj vključujoč, pri tem pa upoštevali raznolikost na področju invalidnosti; v zvezi s tem poudarja, da so pomembne vključujoče in dostopne pobude z ustreznim financiranjem, ki je namenjeno vseživljenjskemu učenju, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ter razvoju znanj in spretnosti invalidov od mladih let naprej, s poudarkom na digitalnih in zelenih znanjih in spretnostih v skladu s hitro spreminjajočimi se razmerami in povpraševanju na sedanjem in prihodnjem trgu dela; poleg tega poudarja, da je pomembno invalidom zagotavljati ustrezno podporo skozi vse življenje, da se čim bolje izkoristijo inovativne tehnologije, zagotovijo enaki konkurenčni pogoji in odpravijo ovire za izobraževanje in zaposlovanje ter da se invalidom pomaga pridobiti dostop do digitalnih orodij in programske opreme, ki so nepogrešljivi za neodvisno življenje;

11. poziva države članice, naj povečajo zmogljivosti javnih služb za zaposlovanje, da bi vzpostavile mrežo vključujočih podjetij, naj na vseh ravneh zaposlijo specializirane pomožne uslužbence, kot so zaposlitveni mentorji, ki bodo invalidnim iskalcem zaposlitve zagotavljali individualno oceno potreb, usposabljanje in podporo, in asistente pri opravljanju dela, ki bodo invalidom pomagali opravljati njihovo delo na odprtem trgu dela, dokler bodo to potrebovali;

12. poziva države članice, naj spodbujajo pristope k izobraževanju, ki temeljijo na človekovih pravicah, da bi vzpostavile vključujoč in strpen sistem izobraževanja, ter naj podpirajo razvoj in usposabljanje univerzitetnih študentov na ustreznih fakultetah o univerzalnem oblikovanju, primernih prilagoditvah in raznolikosti na delovnem mestu, pri čemer naj sodelujejo invalidi, ter naj olajšajo usposabljanje zaposlitvenih mentorjev, asistentov pri opravljanju dela ter svetovalcev za invalidnost in raznolikost, s poudarkom na posebnostih različnih oblik invalidnosti;

13. poziva države članice, naj skupaj s predstavniki invalidov stalno ocenjujejo značilnosti in raznolikost obstoječih zaščitenih delovnih mest in ali dejansko omogočajo invalidom pridobiti potrebna znanja in spretnosti, da bi se lahko zaposlili na odprtem trgu dela, naj zagotovijo, da bodo za ta delovna mesta veljali pravni okviri, ki bodo obsegali socialno varnost, minimalne plače in nediskriminacijo, ter naj postopno ukinejo določbe, ki kršijo Konvencijo OZN o pravicah invalidov, zlasti njen člen 27; poziva Komisijo, naj ta proces spremlja; opozarja, da bi morala biti zaščitena delovna mesta na voljo samo za začasno obdobje v poklicnem življenju invalidov; v zvezi s tem poziva države članice, naj v skladu s Konvencijo OZN o pravicah invalidov razvijejo in spodbujajo vključujoče modele zaposlovanja na odprtem trgu dela in zunaj zaščitenih delovnih mest; poleg tega vztraja, da bi bilo treba delavcem na zaščitenih delovnih mestih zagotoviti vsaj pravice in status, enak pravicam delavcev, ki jih imajo delavci na odprtem trgu dela; v zvezi s tem poziva države članice, naj pospešijo deinstitucionalizacijo ter na vseh ravneh družbe zagotovijo učinkovite, regionalne in decentralizirane sisteme oskrbe, vključno s storitvami socialne aktivacije, ter poskrbijo za bolj tekoče vključevanje invalidov na trg dela in v družbo nasploh;

14. obžaluje, da bi lahko diskriminacija na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti ogrozila izpolnjevanje ciljev iz PEU;

15. pozdravlja pobude Komisije, kot je nagrada za invalidom prijazno mesto, in se zavzema za pobude na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;

16. obžaluje, da se osebe z motnjami v duševnem razvoju ali psihosocialnimi motnjami pri uveljavljanju svojih pravic srečujejo s številnimi pravnimi, institucionalnimi, komunikacijskimi in socialnimi ovirami, zaradi katerih ne morejo voliti, kandidirati na volitvah za javne funkcije, uveljavljati svojih državljanskih pravic ali odločati o svojem življenju; spodbuja države članice, naj nemudoma ukrepajo za reformiranje svojega pravnega okvira in tako zagotovijo, da bo invalidom priznana enaka pravna sposobnost na vseh področjih življenja tako kot drugim v skladu s členom 12 Konvencije OZN o pravicah invalidov, in želi opozoriti, da je treba invalidom v skladu s členom 29 Konvencije zajamčiti politične pravice in možnost, da jih uživajo enakovredno kot drugi;

17. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da se sredstva EU ne bodo porabljala za segregirano zaposlovanje invalidov brez možnosti, da najdejo zaposlitev, ki ni zaščitena;

Za delovno mesto brez diskriminacije

18. poziva Komisijo in države članice, naj intenzivneje sodelujejo z invalidi, njihovimi predstavniškimi organizacijami in organi za enakost pri pripravljanju in izvajanju celovitih kampanj za ozaveščanje in ciljno usmerjenega usposabljanja v dostopni obliki in znakovnih jezikih, namenjenih delodajalcem, odgovornim osebam na vseh področjih in širši družbi, o zmožnostih in prispevkih invalidov ter koristih raznolikosti, enakosti in nediskriminacije, da bi izkoreninili obstoječo stigmatizacijo invalidov in predsodke do njih ter si prizadevali za preprečevanje ustrahovanja, nadlegovanja in izkoriščanja in vključujočo enakost za vse;

19. poudarja, da je za žrtve diskriminacije zelo pomemben dostop do informacij; meni, da bi morale države članice narediti ustrezne korake, da bi organi za spodbujanje enakosti ali ustrezni posredniki žrtvam omogočili cenovno sprejemljiv in preprost dostop do pravnega svetovanja in pomoči v vseh fazah pravnega postopka, vključno z zaupnim in osebnim svetovanjem ter čustveno, osebno in moralno podporo; poleg tega poziva države članice, naj se borijo proti nadlegovanju in nasilju na delovnem mestu, ki kršita posameznikovo dostojanstvo in/ali podpirata žaljenje na delovnem mestu;

20. poziva države članice, naj sprejmejo aktivne ukrepe, s katerimi bi vsem, tudi invalidom, zagotovili nediskriminacijo v skladu s Konvencijo OZN o pravicah invalidov, dostopnost delovnih mest, prevoza in grajenega okolja, invalidom omogočili primerno prilagoditev v vseh fazah dela, od zaposlitve in poklicnega napredovanja do varnih in zdravih delovnih pogojev in zaposlitvene rehabilitacije; poziva institucije EU, naj sprejmejo enake ukrepe; poziva države članice, naj poskrbijo, da bodo lahko invalidi svoje delavske in sindikalne pravice uveljavljali enako kot drugi ter da bodo zaščiteni pred nasiljem, trpinčenjem, spletnim ustrahovanjem in nadlegovanjem, tudi pred spolnim nadlegovanjem, ki so mu še zlasti izpostavljene invalidke; zato poziva države članice, naj ratificirajo Istanbulsko konvencijo, ki naj bi imela presečni učinek na vso zakonodajo EU, s posebnim poudarkom na invalidkah, ki se spoprijemajo z večplastno diskriminacijo in so bolj izpostavljene nadlegovanju na delovnem mestu; poziva institucije EU, naj sprejmejo enake ukrepe;

21. poudarja tudi, da je potrebno jamstvo za pravice invalidov z namenskimi ukrepi, ki bi upoštevali potrebe invalidnih žensk;

22. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da se politike vključevanja, ki se izvajajo na ravni sektorjev in podjetij, opredelijo v posvetovanju s predstavniki delavcev;

23. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo podporo invalidom, katerih invalidnost je posledica nesreče, ter jim zagotovijo nadaljnjo zaposlitev ali enakovredno delovno mesto, ki ustreza njihovim novim zmožnostim, ne da bi izgubili pravice in delovne pogoje, ki so jim bili zagotovljeni pred poškodbo;

24. poziva Komisijo in države članice, naj pri podpiranju zaposlovanja invalidov in njihovega vračanja na delo sprejmejo preventiven in vključujoč pristop k varnosti in zdravju pri delu; ugotavlja, da bi to lahko dosegli s celostnimi pristopi, ki bi združevali preventivo na področju varnosti in zdravja pri delu z različnimi oblikami ukrepov za zaposljivost, kot so individualizirana podpora, svetovanje, usmerjanje ter dostop do splošnega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja;

25. poziva Komisijo in države članice, naj odpravijo sedanje razlike v plačah med spoloma ter razlike med plačami zaradi invalidnosti in etnične pripadnosti, ter tako onemogočijo neposredno in posredno plačno diskriminacijo delavcev, ki se spoprijemajo z ovirami na delovnih mestih in so izpostavljeni večplastni diskriminaciji, zlasti oseb LGBTI, žensk, Romov in beguncev, in preprečijo tveganje, da bodo postali revni zaposleni; pričakuje, da bo Komisija v prvi četrtini leta 2021 predstavila napovedano zakonodajo o preglednosti plač na delovnem mestu za odpravo razlik med plačami, ki prizadenejo prikrajšane skupine na delovnih mestih, zlasti invalide;

26. poudarja, da je treba transosebe resnično zaščititi pred diskriminacijo pri zaposlovanju, in poziva države članice, naj se borijo proti tej diskriminaciji, zlasti pri zaposlovanju;

27. poziva države članice, naj invalidom, ki vstopijo na trg dela ali presežejo določen dohodkovni prag, ne odvzamejo nadomestila za invalidnost, s katerim krijejo dodatne stroške, povezane s svojo invalidnostjo, saj prav ta praksa prispeva k revščini zaposlenih in revščini v starosti, nadomestila pa invalidom pomagajo premagovati ovire in zagotavljati dostojanstvo in enakost;

28. poziva države članice, naj omogočijo zadostno prožnost pri zagotavljanju socialne podpore in prejemkov, da bi jih lahko prilagodili individualnim potrebam in poklicnim potem invalidov;

29. poziva Komisijo, naj oceni, ali imajo države članice ustrezne določbe za zagotavljanje, da lahko ljudje izkoristijo svojo pravico do materinskega, očetovskega, starševskega in oskrbovalskega dopusta, ter ustrezno ureditev za prožno delo in ali je vse to dobro prilagojeno raznolikim potrebam invalidnih mater, mater invalidnih ali dolgotrajno bolnih otrok oziroma mater v posebnem položaju, na primer mater prezgodaj rojenih otrok; poziva k bolj ambicioznim ukrepom, s katerimi bi moške bolj spodbujali k prevzemanju obveznosti družinske oskrbe; poziva države članice, naj zasnujejo nacionalno strategijo za podpiranje neformalnih oskrbovalcev; vztraja, da so za enako udeležbo žensk v delovnem okolju potrebne visokokakovostne in dostopne storitve otroškega varstva;

30. poziva Komisijo, naj po posvetovanjih z invalidskimi organizacijami predlaga zakonodajo o standardih za organe za enakost, s katero bi jim podelila močnejša pooblastila in ustrezne vire za zagotavljanje enakega obravnavanja invalidov ter zagotovila razširjanje dostopnih informacij za vse;

31. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo trajnostno financiranje za krepitev zmogljivosti predstavniških organizacij invalidov, s čimer bodo priznale njihovo pomembno vlogo v boju proti diskriminaciji invalidov;

32. poziva Komisijo in države članice, naj uskladijo opredelitev invalidnosti in zagotovijo vzajemno priznavanje statusa invalidnosti med državami članicami, da bi invalidom omogočile prosto gibanje in uživanje pravic, ki izhajajo iz državljanstva EU; v ta namen poziva Komisijo in države članice, naj izvedejo študijo o veljavni zakonodaji in zberejo primere dobre prakse iz držav članic; priznava, da je prosto gibanje temeljna pravica v EU; zato poziva Komisijo in države članice, naj uporabo evropske kartice ugodnosti za invalide omogočijo v vseh državah članicah in njeno področje uporabe razširijo tako, da jo bo mogoče uporabljati za priznavanje statusa invalidnosti in za dostop do storitev po vsej EU, s čimer bodo invalidom olajšale življenje in delo v tujini; poziva Komisijo, naj vzpostavi osrednjo informacijsko točko v nacionalnih znakovnih jezikih in invalidom dostopnih oblikah o vseh storitvah za invalide, ki so na voljo v različnih državah članicah;

33. poziva Komisijo in države članice, naj priznajo in spodbujajo osebno asistenco, ki jo usmerjajo uporabniki, v skladu s splošno pripombo št. 5 Odbora Konvencije OZN o pravicah invalidov, da bi spodbudili neodvisno življenje in vključevanje na trg dela; opozarja, da je treba zaradi posebne narave osebne asistence določbe o prostem gibanju prilagoditi potrebam invalidov; poziva EU, naj sprejme ukrepe v zvezi z osebno asistenco, zlasti v zvezi s prostim gibanjem invalidov in njihovih osebnih asistentov;

34. poudarja, da nove tehnologije prinašajo priložnosti in izzive za vse delavce, zlasti za invalide; v zvezi s tem poudarja, da lahko nove tehnologije za invalide pomenijo velik izziv glede dostopnosti; zato poudarja, da je treba v vsako pobudo EU kot pogoj vključiti dostopnost in da bi morala EU sprejeti ukrepe, s katerimi bi podprla uporabo univerzalnega oblikovanja in zagotovila razpoložljivost in cenovno dostopnost podpornih tehnologij; poziva Komisijo, naj v skladu s Konvencijo OZN o pravicah invalidov zagotovi popolno in dejansko enako dostopnost informacijskih in komunikacijskih tehnologij in sistemov ter v zvezi s tem uporablja smernice, ki bodo razvijalcem umetne inteligence pomagale upoštevati potrebe invalidov v razvojnih procesih, da bi preprečili ustvarjanje novih primerov diskriminatorne pristranskosti; poziva Komisijo in države članice, naj podprejo raziskovalne programe, osredotočene na razvoj podpornih tehnologij, vključno z robotiko, digitalnimi tehnologijami in umetno inteligenco, da bi omogočili popolno vključevanje invalidov v vse vidike življenja; poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo invalidom na voljo cenovno dostopna digitalna orodja in programska oprema, prilagojena njihovim potrebam, in naj pri opredelitvi najprimernejših digitalnih orodij ali programske opreme za invalide uporabijo strokovno znanje in izkušnje invalidskih organizacij;

Nadaljnji ciljno usmerjeni ukrepi in vključevanje pravic invalidov

35. pozdravlja javno posvetovanje Komisije o njeni strategiji EU o invalidnosti za obdobje po letu 2020; poziva Komisijo, naj v strategiji poseben poudarek nameni zaposlovanju, upošteva vse določbe Konvencije OZN o pravicah invalidov, določi jasne, merljive in ambiciozne cilje glede raznolikosti na delovnem mestu, ki bodo odražali raznolikost med

invalidi, odpravi večplastno in presečno diskriminacijo ter v sodelovanju z invalidi in njihovimi predstavniškimi organizacijami spremlja učinkovitost strategije; poudarja, da je sodelovanje z oblastmi, socialnimi partnerji, organizacijami in civilno družbo na evropski, nacionalni in lokalni ravni nujno, da se zagotovi izvajanje strategije in Konvencije OZN o pravicah invalidov; poziva Komisijo, naj predlaga ukrepe za obravnavanje izzivov in kršitev pravic invalidov, povezanih s pandemijo covida-19; poudarja, da se je diskriminacija na podlagi invalidnosti med pandemijo covida-19 še povečala, kar negativno vpliva na življenje invalidov ter ogroža njihovo telesno in duševno zdravje; poziva Komisijo, naj prihodnjo strategijo o invalidnosti poveže s procesom evropskega semestra;

36. poziva k zbiranju podatkov v zvezi z invalidnostjo na ravni EU na podlagi pristopa, ki temelji na človekovih pravicah, tudi podatkov o zaposlenosti ter poklicnem izobraževanju in usposabljanju, razčlenjenih po spolu, starosti, vrsti invalidnosti, rasi/narodnosti, spolni usmerjenosti, stopnji izobrazbe ipd., vključno s podatki o invalidih, ki doslej niso bili vključeni v statistiko; poziva k zbiranju podatkov o učinku koronavirusne krize na invalide, da bi predlagali ukrepe, s katerimi bi se pripravili na prihodnje krize;

37. poziva vse institucije EU in države članice, naj ravnajo v skladu z geslom „nič o nas brez nas“ in tesno sodelujejo z invalidi in njihovimi predstavniškimi organizacijami, uporabijo njihovo znanje in jih dejavno vključijo v vse faze odločanja, zakonodaje, strategij in programov, tudi splošne;

38. poziva Komisijo in države članice, naj pravice invalidov vključijo v vse predloge s področja zaposlovanja, tudi tiste v zvezi s pričakovanimi prihodnjimi preobrazbami dela, ter tudi v oblikovanje in izvajanje ukrepov, namenjenih razvoju digitalnih in zelenih znanj in spretnosti, pri tem pa naj upoštevajo posebni položaj oseb, ki so izpostavljene večplastni diskriminaciji;

39. poziva Komisijo, zlasti Projektno skupino za enakost, in države članice, naj sistematično vključujejo pravice invalidov v vse ustrezne zakone, politike in programe, pri čemer naj posebno pozornost namenjajo invalidom, izpostavljenim presečni diskriminaciji, saj je enakost v zaposlovanju neločljivo povezana z enakim dostopom do izobraževanja, zdravstva, stanovanj, sodnega varstva in socialne zaščite, ter naj razširijo osredotočenost na dostopnost, tako da bodo zagotovile bolj dostopno grajeno okolje, javne prostore, promet, informacije, komunikacijske tehnologije itd.; v zvezi s tem poudarja, da je treba v vseh institucijah EU, vključno z generalnimi direktorati Komisije in agencijami EU, ustanoviti informacijske točke za področje invalidnosti ter vzpostaviti medinstitucionalni usklajevalni mehanizem, da bi zagotovili upoštevanje invalidnosti v vsej zakonodaji EU;

40. je zaskrbljen zaradi znatnih ovir, s katerimi se invalidi srečujejo pri dostopanju do informacij in komuniciranju, zlasti slepi ali gluhi, osebe z motnjami v duševnem razvoju in osebe z motnjo avtističnega spektra; želi opozoriti, da razlike med posamezniki glede zmožnosti za sprejemanje in širjenje informacij ter uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije pomenijo vrzel v znanju, ki ustvarja neenakost;

41. poziva k medsektorskemu in celovitemu pregledu prava in politik Unije, da bi jih popolnoma uskladili s Konvencijo o pravicah invalidov;

42. poziva države članice, naj se z diskriminacijo invalidnih otrok spoprimejo s celovitim pristopom in naj tako pripoznajo, da so bolj izpostavljeni diskriminaciji kot drugi; poudarja, da je treba pri zasnovi, izvajanju in spremljanju zakonov, politik, storitev in ukrepov, ki zadevajo invalidne otroke, upoštevati tudi njihov glas;

43. poudarja, da je treba v novi pakt o migracijah in azilu vključiti izrecne in ustrezne določbe za primerno obravnavo invalidov v vseh postopkih in na vseh stopnjah postopka;

44. obžaluje, da pravo Unije ne varuje posameznike pred diskriminacijo na podlagi invalidnosti tudi zunaj delovnega mesta in zaposlitve;

45. poziva Svet, naj nemudoma preneha blokirati pogajanja o predlagani horizontalni direktivi o preprečevanju diskriminacije, da bi čimprej dosegli sporazum in s tem varstvo invalidov razširili na druga področja poleg zaposlovanja;

46. izraža globoko zaskrbljenost, da večina glavnih programov, vključno s programi, ki se financirajo iz strukturnih skladov, ne doseže najbolj prikrajšanih, vključno z invalidi; zato poziva Evropsko računsko sodišče, naj temeljito preveri smotrnost programov EU, s posebnim poudarkom na programih izobraževanja in zaposlovanja, kot so Evropski socialni sklad plus (ESS+), pobuda za zaposlovanje mladih, Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Erasmus+;

47. poziva Komisijo, naj zagotovi, da se bodo pri dodeljevanju sredstev EU upoštevali evropski standardi in mednarodni standardi na področju človekovih pravic ter konvencije, kot je Konvencija OZN o pravicah invalidov, ter da se s temi sredstvi ne bodo podpirali ukrepi in programi, ki prispevajo k segregaciji ali socialni izključenosti; poleg tega poziva Komisijo, naj financira ukrepe za ustvarjanje dostopnih okolij, proizvodov, storitev, praks in naprav, spodbujanje deinstitucionalizacije in podpiranje osebne asistence ter naj zagotovi, da bodo ukrepi, ki jih financira EU, res dosegli invalide in jim zagotovili dejavno udeležbo v družbi;

o

o o

48. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Komisiji, Svetu, vladam in parlamentom držav članic in držav kandidatk, Agenciji Evropske unije za temeljne pravice, Evropskemu računskemu sodišču, Sodišču Evropske unije, Evropskemu varuhu človekovih pravic, Odboru regij, Evropskemu ekonomskemu in socialnemu odboru, da jo razdelijo podnacionalnim parlamentom in svetom, Svetu Evrope in Združenim narodom.